

UCHWAŁA Nr LXXIX/559/2023

RADY POWIATU PRZASNYSKIEGO

z dnia 20 grudnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026

Na podstawie art. 12 pkt 11, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z zm.), Rada Powiatu Przasnyskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2024 r.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

Przewodnicząca Rady Powiatu Przasnyskiego

/-/ Katarzyna Wróblewska

Załącznik do Uchwały Nr LXXIX/559/2023

Rady Powiatu Przasnyskiego

z dnia 20 grudnia 2023 r.

**PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PRZASNYSKIM
NA LATA 2024-2026**

Przasnysz 2023

Spis treści

Wstęp	4
1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim.	5
2. Realizacja „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”	7
3. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	10
3.1. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych na podstawie analizy danych z ośrodków pomocy społecznej.	12
4. Rodzinna piecza zastępcza.	17
5. Instytucjonalna piecza zastępcza.	24
6. Promowanie i wspieranie rodzicielstwa zastępczego.....	26
6.1. Szkolenia organizowane dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz funkcjonujących już rodzin zastępczych.	30
7. Usamodzielnienie wychowanków.....	31
8. Cel główny i cele szczegółowe programu.....	34
9. Zakładane rezultaty realizacji „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026”	42
9.1. Napotymane problemy związane z rozwojem pieczy zastępczej.....	43
10. Roczne limity rodzinnych form pieczy zastępczej.	43

11.	Źródła finansowania Programu.	44
12.	Beneficjenci Programu.	44
13.	Realizatorzy Celów Programu.....	45
14.	Ewaluacja, monitorowanie i ocena programu.....	45
	Zakończenie.....	47
	Spis tabel.....	49
	Spis rysunków.....	50

Wstęp

W życiu każdej rodziny występują mniejsze lub większe kryzysy. Nierzadko jednak zdarza się tak, iż niewłaściwe funkcjonowanie rodzin, negatywnie wpływa na rozwój przebywających w nich dzieci. Każde dziecko powinno mieć prawo do wychowywania się w rodzinie naturalnej, jednakże, jako że dobro dziecka jest celem nadrzędnym, konieczne jest zapewnienie mu szczególnej ochrony ze strony dorosłych, miłości i harmonii w okresie dorastania. W przypadku, gdy rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić dziecku właściwej opieki, obowiązek jej zorganizowania spoczywa na samorządach. Kwestie prawne związane z umieszczaniem dzieci w rodzinach zastępczych reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą zapewnia podział kompetencji pomiędzy samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki. Jako, że umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej przez powiat, powinno być działaniem ostatecznym, gmina, na szczeblu lokalnym powinna aktywnie wykorzystywać wszelkie dostępne formy pomocy instytucjonalnej rodzinom będącym w kryzysie. Obowiązująca ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje kierunek działań podejmowanych przez powiat w celu zorganizowania na jego terenie prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 przedmiotowej ustawy opracowywanie i realizacja 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu.

Program poniższy przygotowywany jest w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu przasnyskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Celem stworzenia niniejszego programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu przasnyskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu zostało wyznaczone na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zarządzenie Nr 25/2011 Starosty Przasnyskiego z dnia 4 listopada 2011r.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich

- dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
 - 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
 - 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
 - 14a) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
 - 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
 - 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
 - 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki,
 - 18) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie.

Na wniosek rodziny zastępczej, mogą one być objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, do którego zadań należy:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został

- przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
 - 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
 - 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
 - 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
 - 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Pod opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej może znajdować się nie więcej niż 15 rodzin zastępczych.

Jednym z głównych zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest prowadzenie rejestru danych dotyczących osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

2. Realizacja „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”.

Zadania określone w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”, przyjętym Uchwałą Nr XXX/228/2021 z dnia 23 listopada 2020r., w większości zostały zrealizowane w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej zapewniono pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo– wychowawczych, zarówno na terenie powiatu przasnyskiego, jak i na terenie innych powiatów.
- 2) zatrudniono wymaganą, zgodnie z ustawą, liczbę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej: łącznie zatrudniono 3 koordynatorów,
- 3) na bieżąco zapewniano osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomoc i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 4) zapewniano rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji

- oraz kompetencji rodzicielskich,
- 5) prowadzono poradnictwo specjalistyczne (prawnik, psycholog, pedagog) dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
 - 6) prowadzono nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez kampanię promującą „Rodzicielstwo zastępcze” i rozpowszechnianie plakatów promujących w/w ideę oraz podanie do publicznej wiadomości ogłoszenia o naborze kandydatów na rodziny zastępcze, które zostało zamieszczone na stronie Starostwa Powiatowego w Przasnyszu oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu, jak również na prośbę PCPR w Przasnyszu na stronach internetowych ośrodków pomocy społecznej, funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego i lokalnych portalach internetowych,
 - 7) zapewniano rodzinom zastępczym niezawodowym i kandydatom na rodziny zastępcze badania psychologiczne, których celem było uzyskanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
 - 8) organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
 - 9) udzielano rodzinom zastępczym pomocy finansowej obligatoryjnej i fakultatywnej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
 - 10) zapewniano środki na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego funkcjonującej na terenie powiatu przasnyskiego oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów,
 - 11) zapewniano środki finansowe na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewniano tym osobom wsparcie w formie poradnictwa,
 - 12) pozyskiwano środki zewnętrzne-rządowe (dotacja celowa) na pokrycie wydatków związanych ze szkoleniem rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze, na wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz na zrefinansowanie wydatków wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. dofinansowanie do wypoczynku dziecka i świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
 - 13) zapewniono rodzinom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą pomoc w formie grup

wsparcia: na przestrzeni lat 2021-2023 odbyło się 4 spotkania w ramach grup wsparcia, na które byli zapraszani goście, m.in. inspektor ds. ochrony danych osobowych czy radca prawny;

14) zapewniono rodzinom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą zawodową, w których przebywało więcej niż troje dzieci pomoc w formie wsparcia zatrudnionych przez PCPR osób do pomocy.

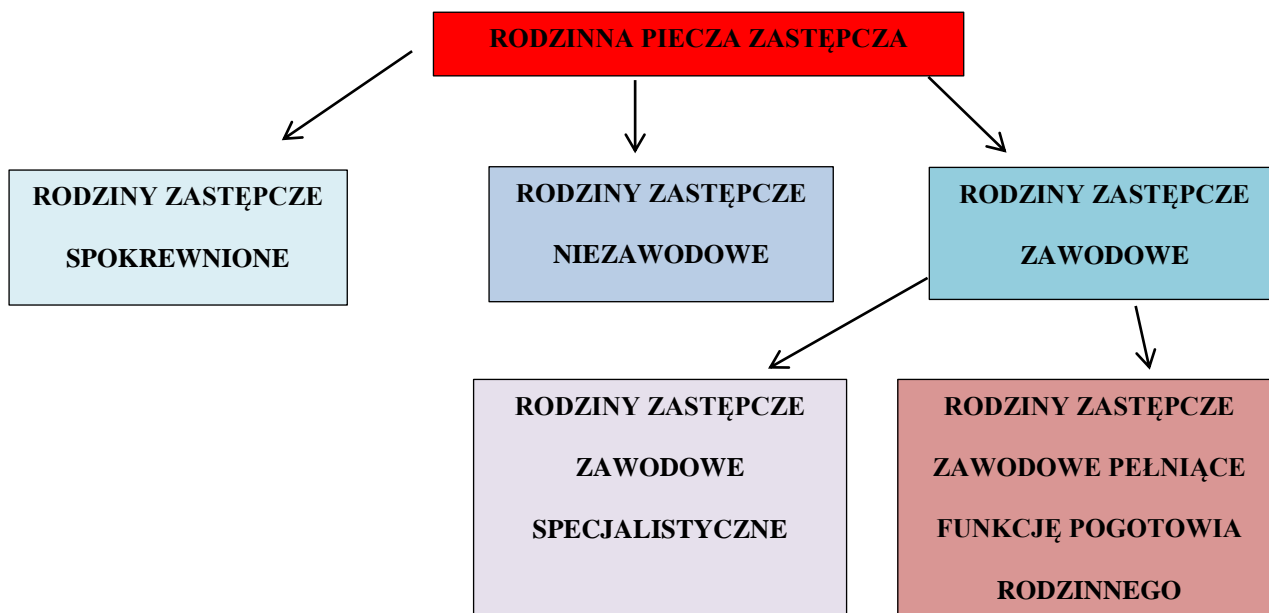
„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” zakłada kontynuację podjętych dotychczas założeń oraz dodatkowo działania wynikające z rozeznania potrzeb w zakresie wspierania pieczy zastępczej, będzie on realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- a) ustawę z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r. poz.1359 ze zm.),
- b) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022r. poz. 1526 ze zm.),
- c) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1426 ze zm.),
- d) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023r. poz. 571 ze zm.)

3. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2022r. w pieczy zastępczej na terenie całego kraju przebywało łącznie 72,8 tys. dzieci, z czego 56,2 tys. w rodzinnej pieczy zastępczej, której formy przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1 Formy rodzinnej pieczy zastępczej.

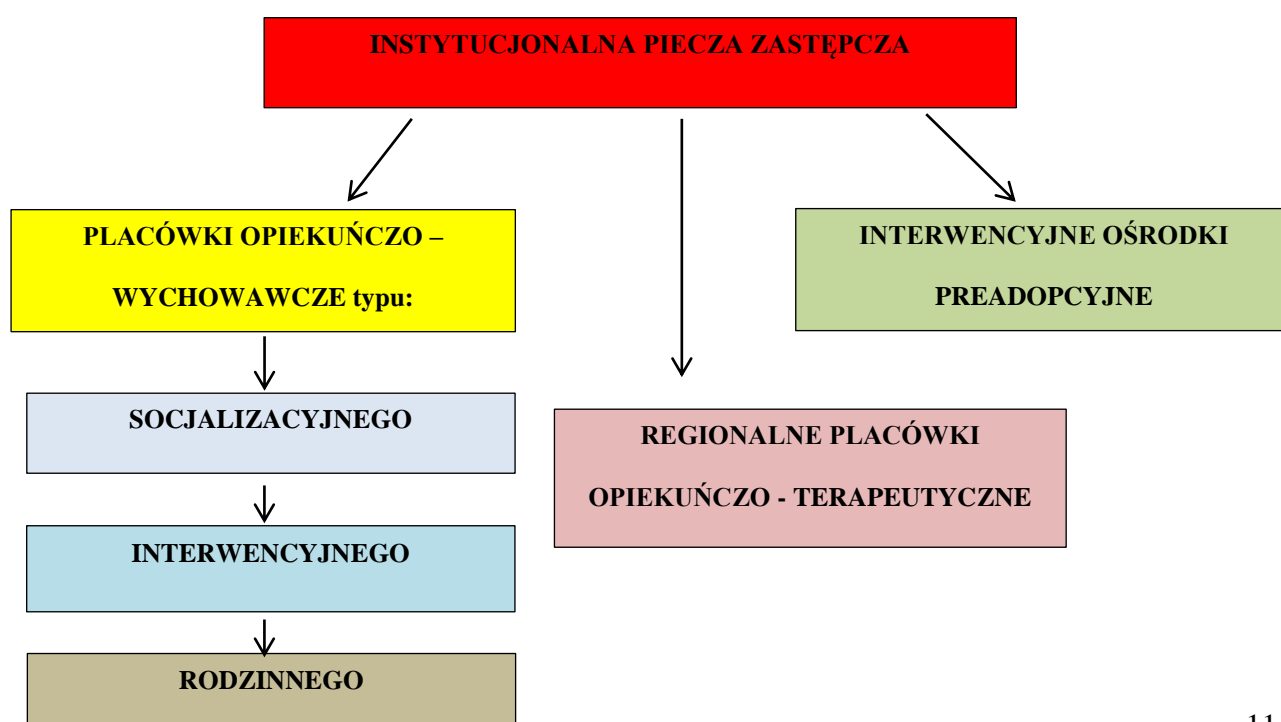
Źródło: opracowanie własne PCPR Przasnysz

Spośród dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, ponad połowa znajdowała się w rodzinach zastępczych spokrewnionych, które stanowią ponad połowę wszystkich rodzin zastępczych. Najczęściej rodziny zastępcze przyjmują jedno dziecko (72,6%), dwoje dzieci - 18,1%, troje – 5,4%. Nad czwórką lub większą liczbą dzieci opiekę sprawuje zaledwie 3,8% rodzin zastępczych. Ponad połowa osób tworzących rodziny zastępczej mieści się w przedziale wiekowym 51-70 lat.

Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych przeważają dzieci w wieku 7-13 lat, które stanowią ponad połowę ogólnej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W tym okresie rodzinną pieczę zastępczą opuściło ponad 7 tys. dzieci do 18 roku życia. Najwięcej z nich (31%) powróciło do rodzin naturalnych, do adopcji trafiło prawie 1,5 tys. dzieci, a do innej formy rodzinnej pieczy zastępczej ponad 2 tys. wychowanków. Wśród usamodzielnianych wychowanków ponad 2 tys. założyło własne gospodarstwo domowe, a 163 osoby powróciło do rodzin naturalnych.

Oprócz rodzinnej pieczy zastępczej, równie ważną rolę odgrywa instytucjonalna piecza zastępcza. Zgodnie z danymi GUS 61,7% wszystkich placówek stanowią placówki typu socjalizacyjnego, a najliczniejszą grupę wychowanków stanowią dzieci w wieku 14-17 lat. Drugą, co do wielkości grupę stanowią dzieci w wieku 10-13 lat. Dzieci młodsze stanowią niewielki odsetek. Umieszczane są w instytucjonalnej pieczy zastępczej głównie ze starszym rodzeństwem.

Rysunek 2 Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Niezwyczajnie ważna jest odpowiednia praca z rodziną biologiczną, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy nie jest to możliwe dążenie do przysposobienia dziecka, która należy do kompetencji ośrodków pomocy społecznej. Wspieranie rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych należy do zadań własnych gminy i ma na celu podejmowanie planowych i zintegrowanych działań przywracających rodzinie zdolności do wypełniania tej funkcji.

3.1. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych na podstawie analizy danych z ośrodków pomocy społecznej.

Ośrodki Pomocy społecznej powinny zapewnić rodzinie przeżywającej trudności taką pomoc, aby w efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie powodujące konieczność zabrania dziecka z rodziny biologicznej lub zapewniony został szybki do niej powrót tych dzieci, które z uwagi na ich dobro okresowo musiały zostać umieszczone w instytucjach opieki zastępczej.

Obowiązki te jednostki samorządu terytorialnego realizować powinny w szczególności poprzez współpracę z sądem i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym. Pomoc rodzinie naturalnej pozostała w gestii gminy, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Osiągnięcie pożądanego efektów jest możliwe poprzez stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ukierunkowanego na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej należy do zadań własnych gminy. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą skorzystać z pomocy asystenta rodziny. W ramach działań profilaktycznych w gminie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza następujące priorytety:

- obowiązek opracowywania przez samorządy gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
- konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
- środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,

- wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmuje się wyłącznie pracą z rodziną.

Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano analizy danych dotyczących sytuacji rodzin zamieszkujących gminy powiatu przasnyskiego i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, a tym samym zagrożonych odebraniem dzieci, w związku, z czym zwrócono się z prośbą do gmin powiatu przasnyskiego o udostępnienie danych zawartych poniżej.

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i liczba dzieci w tych rodzinach.

Lp.	Ośrodki Pomocy Społecznej	2021r.		2022r.		2023r. (I półrocze)	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	GOPS Przasnysz	257	266	124	149	97	117
2.	OPS Chorzele	465	562	408	507	316	399
3.	GOPS Czernice Borowe	95	119	83	110	70	86
4.	GOPS Krasne	47	70	49	63	44	52
5.	GOPS Krzynowłoga Mała	89	86	98	120	97	110
6.	OPS Jednorzec	282	427	263	395	199	309
7.	MOPS Przasnysz	416	377	359	344	328	282
	Ogółem	1651	1907	1384	1688	1151	1355

Źródło: Dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej prosperujących na terenie powiatu przasnyskiego.

Z analizy powyższej tabeli można wyciągnąć optymistyczne wnioski, z których wynika, iż liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w większości gmin (poza gminą Krzynowłoga Mała), stale się zmniejsza. Ze względu na to, iż rok 2023 jest rokiem bieżącym, ciężko ocenić czy ilość udzielanych świadczeń z pomocy społecznej maleje w dalszych stopniu. Na koniec I półrocza 2023r. liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła 1151, co stanowi różnicę 500 rodzin w porównaniu do roku 2022.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gdy sytuacja rodziny tego

wymaga, można przydzielić asystenta rodziny. Celem jego współpracy z rodziną, jest osiągnięcie stabilności życiowej, umożliwiającej jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Asystent wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują problemy do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę, pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, ma za zadanie pomagać rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych

Rodziną wspierającą mogą być osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej albo dyrektora centrum usług społecznych, wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Tabela 2 Liczba asystentów rodziny, pracowników socjalnych, specjalistów oraz rodzin wspierających zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy społecznej na terenie powiatu przasnyskiego.

Lp.	Ośrodki Pomocy Społecznej	2021r.			2022r.			2023r. (I półrocze)		
		Liczba asystentów rodziny	Liczba pracowników socjalnych / specjalistów ds. pracy z rodzinami	Liczba rodzin wspierających	Liczba asystentów rodziny	Liczba pracowników socjalnych / specjalistów ds. pracy z rodzinami	Liczba rodzin wspierających	Liczba asystentów rodziny	Liczba pracowników socjalnych / specjalistów ds. pracy z rodzinami	Liczba rodzin wspierających
1.	GOPS Przasnysz	1	4	0	1	4	0	1	4	0
2.	OPS Chorzele	2	6	0	2	6	0	2	6	0
3.	GOPS Czernice Borowe	1	3	0	1	3	0	1	3	0
4.	GOPS Krasne	1	2	0	1	2	0	1	2	0
5.	GOPS Krzynowłoga Mała	1	2	0	1	2	0	1	3	0
6.	OPS Jednoróżec	1	3	0	1	3	0	1	3	0
7.	MOPS Przasnysz	2	10	0	2	8	0	2	8	0
ŁĄCZNIE POWIAT PRZASNYSKI		9	30	0	9	28	0	9	29	0

Źródło: Dane statystyczne pochodzące z ośrodków pomocy społecznej prosperujących na terenie powiatu przasnyskiego

Według danych przedstawionych powyżej liczba pracowników socjalnych, specjalistów pracy socjalnej oraz asystentów rodziny zatrudnianych w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu przasnyskiego na przestrzeni lat 2021-2023 nieznacznie się zmieniała. Podsumowując - największa liczba pracowników socjalnych, w tym specjalistów była zatrudniona w roku 2021r. Dane te mają pokrycie w poprzedniej tabeli ukazującej liczbę rodzin korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej zdarzały się także sytuacje, w których rodziny, którym zaproponowano wsparcie asystenta rodziny nie wyraziły na to zgody. Miało to miejsce w 2022r. w Gminie Krasne (1 rodzina z trójką dzieci) oraz w 2023r. w Gminie Przasnysz (1 rodzina z 1 dzieckiem). W żadnym z ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu przasnyskiego nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z brakiem chętnych do pełnienia tej funkcji, ośrodki pomocy społecznej nie proponowały rodzinom przeżywającym trudności wsparcia w takiej formie.

Tabela 3 Liczba rodzin korzystających w roku 2023 ze świadczeń pomocy społecznej oraz liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta (stan na czerwiec 2023r.).

Lp.	Ośrodki Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta
1.	OPS Chorzele	316	12
2.	GOPS Czernice Borowe	70	1
3.	OPS Jednorozec	199	7
4.	GOPS Krasne	44	7
5.	GOPS Krzynowłoga Mała	97	1
6.	GOPS Przasnysz	97	15
7.	MOPS Przasnysz	328	25
	ŁĄCZNIE POWIAT PRZASNYSKI	1151	68

Źródło: Dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej prosperujących na terenie powiatu przasnyskiego.

W roku 2023r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało łącznie 1151 rodzin, a 68 rodzin wymagało wsparcia asystenta rodziny. Z terenu powiatu przasnyskiego najwięcej rodzin korzystało ze świadczeń pomocy społecznej w Mieście Przasnysz (328), następnie w Mieście i Gminie Chorzele (316), Gminie Jednorozec (199), Gminie Przasnysz (97), Gminie Krzynowłoga Mała (97), Gminie Czernice Borowe (70) oraz najmniej w Gminie Krasne (44).

Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratorski rodzinom niewydolnym opiekuńczo-wychowawczo. Liczba rodzin funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego w

latach 2021-2023, objętych opieką kuratora na podstawie postanowienia sądu, wahała się między 46 a 52 rodzinami.

Tabela 4 Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego.

Lp.	Środki Pomocy społecznej	Liczba rodzin z ograniczoną władzą rodzicielską poprzez nadzór Kuratora Sądowego			Liczba dzieci w tych rodzinach		
		2021r.	2022r.	2023r. (I półrocze)	2021r.	2022r.	2023r. (I półrocze)
1.	GOPS Czernice Borowe	1	1	1	4	4	4
2.	OPS Jednoróżec	6	4	6	22	11	15
3.	GOPS Krasne	7	7	5	14	13	9
4.	GOPS Krzynowłoga Mała	1	1	1	7	7	7
5.	GOPS Przasnysz	11	9	10	29	22	24
6.	MOPS Przasnysz	15	13	14	37	34	36
7.	OPS Chorzele	11	11	11	39	40	39
OGÓŁEM POWIAT PRZASNYSKI		52	46	48	152	131	134

Źródło: Dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej prosperujących na terenie powiatu przasnyskiego.

Na przestrzeni lat 2021-2023 zmniejszyła się zarówno liczba rodzin objętych nadzorem kuratora, jak i dzieci w tych rodzinach, co wskazuje na zwiększenie efektywności pracy ośrodków pomocy społecznej z rodzinami wymagającymi wsparcia.

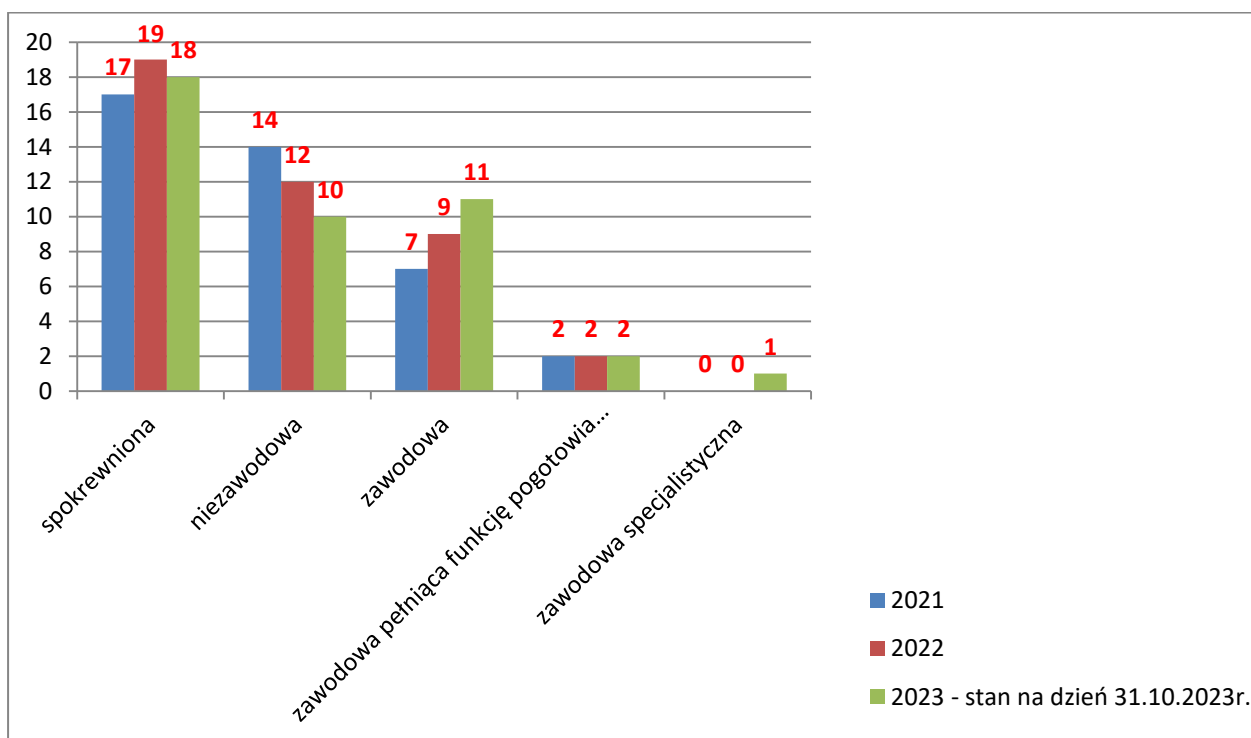
4. Rodzinna piecza zastępcza.

Głównym celem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zapewnienie każdemu dziecku stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego. Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu

opieki w środowisku najbardziej zbliżonym do rodzinnego, tj. w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka. Dotychczasowe doświadczenia, a także statystyki GUS wskazują, że rodzinne formy pieczy zastępczej są ważnym elementem w systemie opieki nad dzieckiem. W środowiskach tych dzieci mają zapewnioną opiekę przez stałych opiekunów, którzy poprzez swoje działania w sposób naturalny uczą je pełnienia określonych ról społecznych i wprowadzają w dorosłe życie. Rodzinę zastępczą mogą tworzyć małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, u których na mocy orzeczenia sądu rodzinnego umieszczono dzieci.

Rodziny zastępcze spokrewnione tworzą osoby najbliższe dziecku, tj. dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo. Rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe tworzą osoby niebędące wstępniymi lub rodzeństwem. W rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego umieszczane są dzieci w sytuacji nagłej konieczności zapewnienia im opieki np. w przypadku przemocy w rodzinie. W rodzinach zastępczych zawodowych specjalistycznych umieszcza się dzieci o specjalnych potrzebach wynikających z niepełnosprawności lub nieletnie matki z dzieckiem.

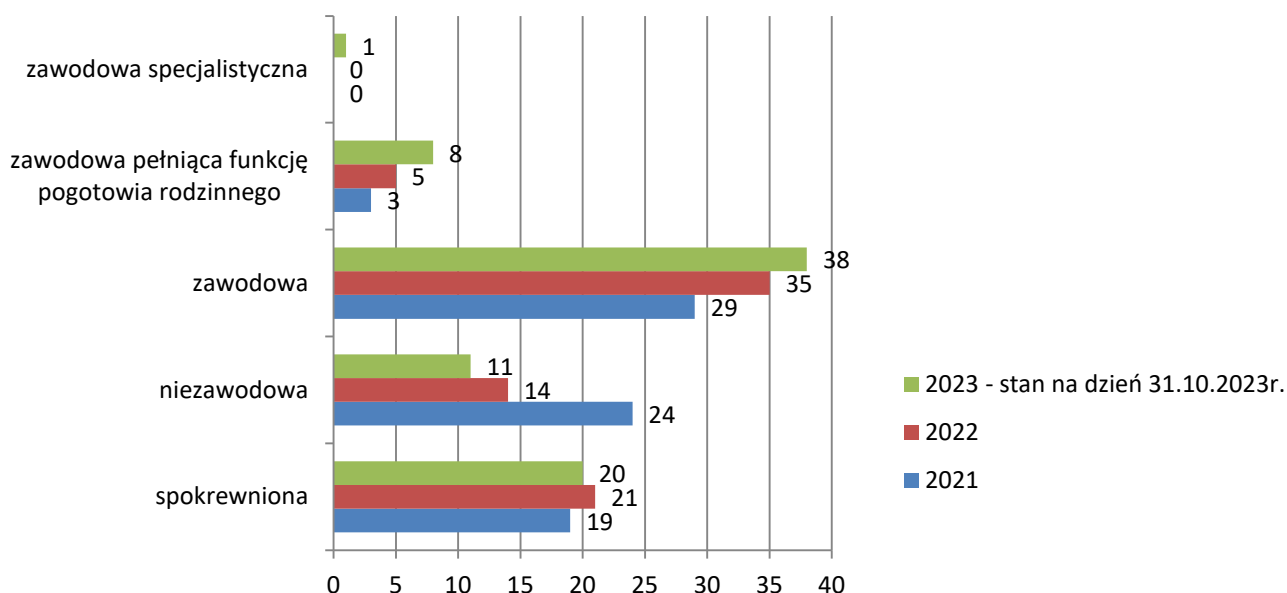
Rysunek 3 Liczba rodzin zastępczych ogółem w latach 2021-2023.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Jak wynika z zebranych powyżej danych, na terenie powiatu przasnyskiego najliczniejszą grupę stanowią rodziny zastępczej spokrewnione, w których opiekunem zastępczym są dziadkowie, bądź rodzeństwo dziecka. Na dzień 31.10.2023r. liczba rodzin zawodowych wynosi 11 a niezawodowych 10. Jest to niewątpliwie efektem działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu przasnyskiego promujących rodzicielstwo zastępcze. Na przestrzeni lat 2021-2023, w każdym roku po 2 rodziny zastępczej niezawodowe zostały przekształcone na rodziny zastępcze zawodowe. Na terenie powiatu przasnyskiego funkcjonują 2 pogotowia rodzinne. Na chwilę obecną na terenie powiatu przasnyskiego nie funkcjonuje żaden rodzinny dom dziecka. Od dnia 1 października 2023r. po raz pierwszy na terenie powiatu działalność rozpoczęła rodzina zawodowa specjalistyczna.

Rysunek 4 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2021-2023.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

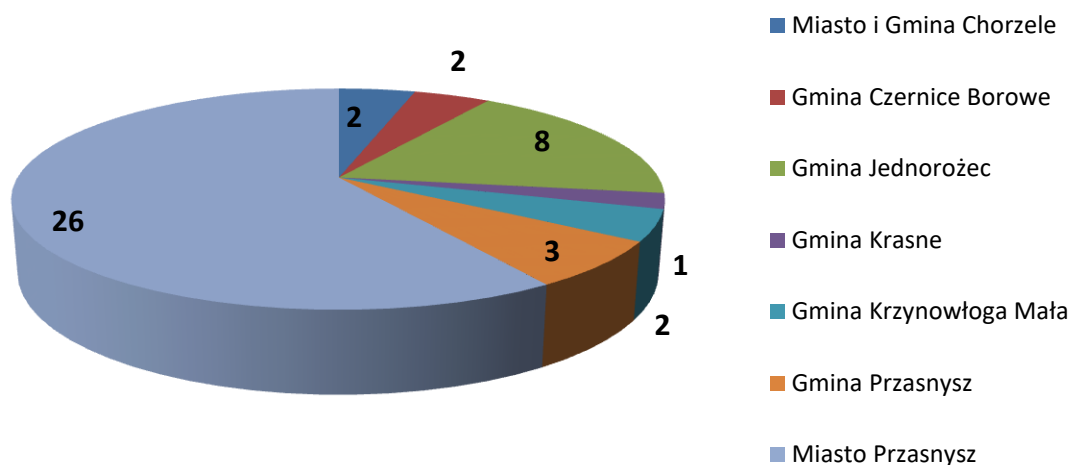
W latach 2021 i 2022 w pieczy przebywało po 75 dzieci. Na dzień 31 października 2023r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu przasnyskiego przebywało 78 wychowanków, co oznacza wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci.

Najwięcej dzieci w pieczy zastępczej pochodzi z terenu Miasta Przasnysz. Przewaga jest znacząca w stosunku do pozostałych gmin powiatu przasnyskiego. Na dzień 31 października 2023r. w pieczy zastępczej na terenie powiatu przasnyskiego przebywało 26 dzieci zamieszkałych

przed umieszczeniem w pieczy zastępczej na terenie Miasta Przasnysz, 8 dzieci z terenu Gminy Jednorożec, z czego 5 stanowiło rodzeństwo umieszczone w jednej rodzinie zastępczej, 3 z terenu Gminy Przasnysz, 2 dzieci pochodzących z Gminy Czernice Borowe, 2 dzieci z terenu Miasta i Gminy Chorzele oraz 2 dzieci z Gminy Czernice Borowe. Najmniej dzieci w pieczy zastępczej pochodzi z terenu Gminy Krasne (1 dziecko). W pieczy zastępczej przebywa także 5 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych przed 2012r., czyli przed zmianą przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 5 Liczba dzieci pochodzących z poszczególnych gmin powiatu przasnyskiego przebywających w rodzinach zastępczych na dzień 31 października 2023r.

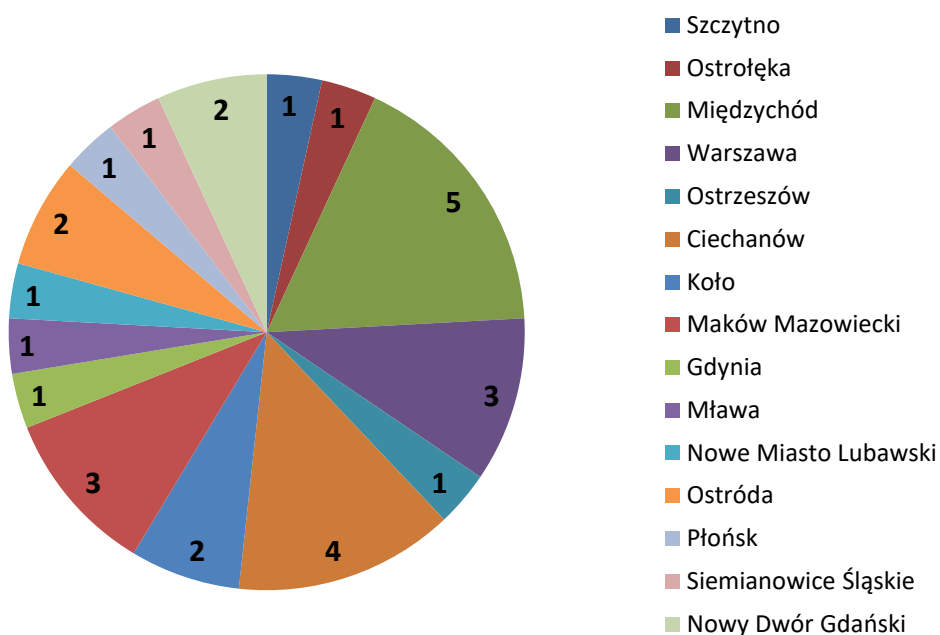

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

W pieczy zastępczej na terenie Powiatu Przasnyskiego przebywają także dzieci z innych powiatów, które są przyjmowane na mocy porozumień pomiędzy powiatami. Na dzień 31 października 2023r. w ramach porozumień, przyjętych było 29 dzieci. Spora część dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pochodzi z powiatów ościennych: z Powiatu Makowskiego – 3 dzieci, z Powiatu Ciechanowskiego – 4 dzieci, z Powiatu Mławskiego – 1 dziecko, z Powiatu Szczygieńskiego – 1 dziecko. 5 dzieci z Powiatu Międzychodzkiego. Dodatkowo w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Przasnyskiego przebywają dzieci pochodzące z powiatów:

płońskiego (1 dziecko), kolskiego (2 dzieci), ostródzkiego (2 dzieci), nowomiejskiego (1 dziecko), nowodworskiego (2 dzieci), ostrzeszowskiego (1 dziecko), z terenu Miasta Warszawy (3 dzieci), Miasta Ostrołęka (1 dziecko), Miasta Gdynia (1 dziecko), Miasta Siemianowice Śląskie (1 dziecko).

Rysunek 6 Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu przasnyskiego na dzień 31 października 2023r.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

Tabela 5 Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Lp.	Przyczyna umieszczenia	2021r.	2022r.	2023 (do 31.10.2023r.)
1.	Sieroctwo	4	2	2
2.	Pólsieroctwo	2	2	2
3.	Uzależnienie rodziców od alkoholu	24	21	20
4.	Przemoc	1	1	0
5.	Bezradność w sprawach	40	43	48

	opiekuńczo-wychowawczych			
6.	Długotrwała lub ciężka choroba rodzica	4	4	3
7.	Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	0	1	1
8.	Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
9.	Pobyt rodzica za granicą	0	0	0
10.	Małoletnie matki	0	0	0
11.	Inne	0	1	2

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

W rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu przasnyskiego dzieci umieszczane są głównie na skutek bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz uzależnienia od alkoholu.

Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci w tych rodzinach od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie z tendencją wzrostową. Rodziny zastępcze na ich wniosek wspierają koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator to osoba, która współdziała z rodziną zastępczą i różnymi osobami, instytucjami (rodzina biologiczna, OPS, szkoła itp.) w celu rozwiązania różnych problemów rodziny zastępczej i dziecka, wynikających z funkcjonowania rodziny. Na jednego koordynatora przypada nie więcej niż 15 rodzin zastępczych, a swoją pracę wykonuje w ramach zadaniowego czasu pracy, głównie w bezpośrednim kontakcie z rodziną i wychowankiem w ich środowisku domowym, jak również podejmuje współpracę z OPS, placówkami oświatowymi oraz kuratorami sądu rejonowego.

Na terenie powiatu przasnyskiego wszystkie rodziny wyraziły zgodę i chęć współpracy z koordynatorem. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej od 2017 roku zatrudnia 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy zatrudnieni w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu do najczęstszych problemów występujących w pracy z rodzinami zastępczymi zaliczają:

- zaburzenia więzi dzieci,
- trudności szkolne,
- trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną,
- trudności okresu dojrzewania wychowanków,
- zaburzenia zachowania i emocji u dzieci,
- bunt młodzieńczy, w tym sięganie po używki.

W związku z powyższym dla wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej sporządzana jest diagnoza psychofizyczna, na którą kierowane są dzieci po umieszczeniu w pieczy zastępczej, która jednocześnie stanowi podstawę do opracowania planu pomocy dziecku, mającego na celu niwelowanie braków i zaburzeń dzieci poprzez realizację założeń w nim zawartych. Dzieciom, które wymagają szczególnej pomocy oferuje się terapie psychologiczne oraz konsultacje specjalistyczne. Rodziny zastępcze mogą również korzystać ze specjalistycznego poradnictwa oferowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej m.in. w formie szkoleń, konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, porad prawnych oraz grupy wsparcia, która na terenie powiatu przasnyskiego funkcjonuje już od 2017 roku.

Tabela 6 Liczba i rodzaj udzielanych porad i konsultacji specjalistycznych.

Lp.	RODZAJ PORAD	Liczba porad		
		2021r.	2022r.	2023r. (do 31.10.2023r.)
1.	<i>PRAWNE</i>	12	11	31
2.	<i>PSYCHOLOGICZNE</i>	117	162	97
3.	<i>PEDAGOGICZNE</i>	6	3	9
	OGÓŁEM	135	176	137

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

W związku z narastającą potrzebą skorzystania z porad psychologicznych, prawnych oraz pedagogicznych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu zintensyfikowało konsultacje specjalistyczne. Bez wątpienia najwięcej porad udzielono w 2023r., gdzie do

31.10.2023r. liczba udzielonych porad niewiele odbiega od porad udzielonych w ubiegłym roku. Nieznaczna różnica w liczbie udzielonych porad psychologicznych wynika z trzymiesięcznej nieobecności psychologa świadczącego porady w siedzibie PCPR w Przasnyszu. Szczególnie istotne są porady psychologiczne, udzielane zarówno dzieciom umieszczonym w pieczy, jak i rodzinom zastępczym. Wsparcie psychologa, jest niezwykle istotne w prawidłowym sprawowaniu pieczy zastępczej. Także porady prawne cieszą się popularnością. Rodziny zastępcze pozytywnie oceniają możliwość skonsultowania nieścisłości prawnych dotyczących swoich wychowanków w ramach pomocy PCPR, bez konieczności szukania radcy prawnego na własną rękę, co generowałoby dodatkowe koszty.

Mimo intensywnej pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i współpracy z instytucjami społecznymi zajmującymi się pracą z rodziną biologiczną, na przestrzeni lat 2021-2023 pod opiekę rodziców biologicznych na stałe powróciło 3 dzieci, 2 wychowanków zostało przysposobionych, 4 wychowanków zostało przeniesionych z rodzinnej pieczy zastępczej do placówki opiekuńczo – wychowawczej.

5. Instytucjonalna piecza zastępcza.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców oraz braku miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej powiat organizuje opiekę i wychowanie również w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1. placówki opiekuńczo-wychowawczej;
2. regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
3. interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne. Placówki opiekuńczo–wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom, których rodzice trwale lub okresowo nie mogą, nie potrafią lub nie chcą stworzyć im właściwych warunków życia i rozwoju. Placówka opiekuńczo-wychowawcza współpracuje z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi instytucjami i osobami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Do zadań własnych powiatu należy również prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych o charakterze rodzinnym, socjalizacyjnym, interwencyjnym lub specjalistyczno-terapeutycznym, które zgodnie z ww. ustawą zapewniają opiekę dzieciom powyżej 10 r.

Powiat przasnyski corocznie ogłasza otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego – zapewnienie pieczy instytucjonalnej w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W dniu 19 czerwca 2015 r. Wojewoda Mazowiecki wydał decyzję nr 1399/2015 w sprawie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego przez Fundację Inicjatyw Prorodzinnych i Opiekuńczo-Wychowawczych „Nasze Dzieci”, zmienioną decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 2276/2015 z dnia 09 września 2015r. Placówka pn. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Nasze Dzieci” z siedzibą w Czernicach Borowych rozpoczęła swoją działalność od 1 lipca 2015r.

Tabela 7 Liczba dzieci przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Lp.	LICZBA DZIECI	2021r.	2022r.	2023r. (do 31.10.2023r.)
1.	Przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej ogółem	16	17	17
2.	W tym: Liczba dzieci z terenu powiatu przasnyskiego	10	8	8
3.	Liczba dzieci z terenów innych powiatów	6	9	9

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Na przestrzeni lat 2021-2023r . w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasze Dzieci” w Czernicach Borowych, jedynej placówce funkcjonującej na terenie powiatu przasnyskiego przebywała następująca liczba dzieci: 2021r. – 16 dzieci, 17 dzieci oraz w roku 2022 (do dnia 30 czerwca 2023r.) – 17 dzieci.

Tabela 8 Koszty organizowania pieczy zastępczej.

Lp.	RODZAJE WYDATKÓW	2021r.	2022r.	2023r. (do 31.10.2023r.)
1.	RODZINY ZASTĘPCZE (W TYM WYCHOWANKOWIE USAMODZIELNIANI)	2.564.191,80 zł	2.609.395,11 zł	2.409.330,43 zł
2.	PLACÓWKA OPIEKUŃCZO- WYCHOWACZA (W TYM WYCHOWANKOWIE USAMODZIELNIANI)	1.724.804,38 zł	1.728.211,94 zł	1.541.821,92 zł
	OGÓŁEM	4.288.996,18 zł	4.337.607,05 zł	3.951.152,35 zł

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Analizując wydatki związane z rodzinną i instytucjonalną pieczą zastępczą, należy podkreślić, iż na przełomie lat 2021-2023 koszty organizowania pieczy zastępczej utrzymują się na podobnym poziomie. Na dzień 31 października 2023r. koszty organizowania pieczy zastępczej wyniosły 3.951.152,35 zł.

6. Promowanie i wspieranie rodzicielstwa zastępczego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu corocznie prowadzi kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze. Na przestrzeni lat 2021-2023 podano do publicznej wiadomości ogłoszenie o naborze kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, które zamieszczone zostało na stronie Starostwa Powiatowego w Przasnyszu, na oficjalnej stronie PCPR w Przasnyszu, na tablicach informacyjnych Centrum, jak również oficjalnych stronach ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego.

Na potrzeby promowania rodzicielstwa zastępczego stworzono plakat, umieszczany na ww. stronach internetowych, portalach społecznościowych, instytucjach oświatowych oraz Kościołach. Stworzono także ulotki promujące rodzicielstwo zastępcze, które były rozdysponowane w instytucjach samorządowych, oświatowych i Kościołach na terenie Powiatu Przasnyskiego.

Na potrzeby promowania, integrowania czy też wspierania rodzicielstwa zastępczego organizowane są imprezy plenerowe z okazji Dnia Dziecka połączonego z Dniem Rodzicielstwa Zastępczego oraz imprezy Mikołajkowe.

Na następnej stronie prezentowane jest ogłoszenie stworzone na potrzeby pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze.

Rysunek 7 Plakat promujący rodzicielstwo zastępcze.

 Powiat Przasnyski

 Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Przasnyszu

***Podziel się dobrocią
i zostań rodziną zastępczą***

***Poszukujemy osób
chętnych do pełnienia
funkcji rodziny
zastępczej dla dzieci
potrzebujących
wsparcia i opieki***

***Jest wiele dzieci, które
potrzebują **MIŁOŚCI*****

***Chcesz zostać rodziną zastępczą?
Skontaktuj się z nami.***

***Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Przasnyszu
ul. Joselewicza 6, 06-300 Przasnysz
tel. 29 752 51 73 wew. 10 lub 11,
kom. 511-951-452
www.pcpr-przasnysz.pl***

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

Rysunek 8 Ulotka promująca rodzicielstwo zastępcze.

Każde dziecko potrzebuje miłości i ciepła rodzinnego. Każde dziecko zasługuje na dom i szczęśliwe dzieciństwo, jakie im może zapewnić własna rodzina. Niestety wiele dzieci jest pozbawionych tej możliwości. W związku z powyższym poszukujemy osób, które czują wewnętrzną potrzebę niesienia pomocy, wsparcia, są gotowe oddać dzieciom swój czas i serce jako rodzina zastępcza. Zadaniem opiekunów zastępczych jest zapewnienie opieki i wychowania dzieci w systemie rodzinnym oraz w atmosferze sprzyjającej prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Ciesz się zostać rodziną zastępczą i stworzyć dom dla potrzebujących MIŁOŚCI dzieci? Skontaktuj się z nami.

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu
ul. B. Joselewicza 6,
06-300 Przasnysz
tel. 29 752-51-73 wew. 10,11
tel. kom. 511-951-452**

Jest wiele dzieci, które potrzebują MIŁOŚCI. Są dzieci, które czekają właśnie na CIEBIE.

Podziel się dobrocią i zostań rodziną zastępczą

"Nie wybieramy sobie rodziców, podobnie jak rodzice nie wybierają sobie dzieci. Niemniej powinniśmy robić wszystko, co w naszej mocy, by otrzymali od nas to, co mamy najlepszego".
– Colleen Hoover

Powiat Przasnyski Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

"Dzieci są nadzieją, która rozkwiata wciąż na nowo, projektem, który nieustannie się urzeczywistnia, przyszłością, która pozostaje zawsze otwarta".
Jan Paweł II

Ważne, żebyś wiedział, że rodzina zastępcza:

- jest formą zapewnienia opieki i wychowania dziecka pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej,
- w wypełnieniu swoich funkcji kierują cię dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw umożliwiając zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb,
- rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba samotna, osoby, które nie zostały skazane prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo,
- w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodu.

ZOSTAŃ RODZINĄ ZASTĘPCZĄ:

- jeśli potrafisz zrozumieć dzieci, które potrzebują opieki, miłości i wsparcia,
- jeśli chcesz im pomóc oraz otoczyć troską, którą nie zaznali od swoich biologicznych rodziców,
- jeśli chcesz zrobić coś dobrego dla innych,
- jeśli lubisz wyzwania.

CO ZYSKUJESZ?

- poczucie, że robisz coś dobrego i ważnego,
- szkolenia oraz fachową opiekę psychologiczną, prawną i pedagogiczną,
- pomoc i wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- uśmiech dziecka, które wynagrodzi codzienny trud.

**JEŚLI MIESZKASZ NA TERENIE POWIATU PRZASNYSKIEGO I CHCESZ ZOSTAĆ RODZINĄ ZASTĘPCZĄ ZGŁOŚ SIĘ DO PCPR W PRZASNYSZU
UL. B. JOSELEWICZA 6,
06-300 PRZASNYSZ**

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej wg ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej może być powierzone osobom, które:

- 1) dają rękąmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej;
 - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu w 2023r. wzięło udział w ogólnopolskiej kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze, poprzez zamieszczenie na stronach internetowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu oraz Powiatu Przasnyskiego informacji na temat poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze.

Rysunek 9 Plakat promujący ogólnopolską Kampanię wspierającą rozwój pieczy zastępczej.

Źródło: Ogólnopolska Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze „Już jesteś?”. Materiały promocyjne Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

6.1. Szkolenia organizowane dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz funkcjonujących już rodzin zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu posiada obecnie w swojej kadrcie trzech certyfikowanych trenerów PRIDE.

Na przestrzeni lat 2021-2023 przeprowadzono szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe. W 2021r. 8 osób brało udział w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, w tym 3 małżeństwa i 2 osoby samotne oraz 2 osoby będące małżeństwem brały udział w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Jedna osoba brała udział w szkoleniu dla kandydatów na rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz dwie osoby brały udział w szkoleniu dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową. W 2022r. przeszkolone zostało 6 osób, w tym 2 małżeństwa i 2 osoby samotne. 1 małżeństwo brało udział w szkoleniu dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu systematycznie stara się organizować szkolenia dla rodzin zastępczych, celem wzmocnienia ich kompetencji wychowawczych. Dyrektor

PCPR kieruje również pracowników na szkolenia wyjazdowe, co niesie za sobą podnoszenie kwalifikacji pracowników Zespołu ds. Pieczy Zastępczej.

7. Usamodzielnienie wychowanków.

Niezwykle istotnym elementem systemu pieczy zastępczej jest proces usamodzielnienia wychowanków. Usamodzielnienie wychowanków jest długotrwałym procesem wychowawczym, mającym na celu wprowadzenie osobę usamodzielnianą w etap podjęcia samodzielnego i jednocześnie dojrzałego życia oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Rozpoczyna się on na rok przed ukończeniem 18 roku życia wychowanków, poprzez wyznaczenie przez nich opiekuna procesu usamodzielnienia, a następnie sporządzenie, co najmniej na miesiąc przed pełnoletnością wraz z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. Usamodzielnianym wychowankiem jest osoba, która uzyskała pełnoletność podczas pobytu w pieczy zastępczej na podstawie postanowienia Sądu. Rodzina zastępcza bądź placówka opiekuńczo-wychowawcza winna informować właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wychowanka przed umieszczeniem w piecz zastępczej PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanka.

Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej mają prawo do korzystania z przysługujących im z PCPR świadczeń pieniężnych oraz pomocy specjalistycznej. Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną, zwanej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na:

- 1) kontynuowanie nauki – (wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej),
- 2) usamodzielnienie – (wniosek o przyznanie pomocy na usamodzielnienie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej),
- 3) zagospodarowanie – (wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej).

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

a) odpowiednich warunków mieszkaniowych – (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej);

b) zatrudnienia – (wniosek o przyznanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej).

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej:

- 3 lat — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- roku — w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

- 1) w szkole;
- 2) w zakładzie kształcenia nauczycieli;
- 3) na uczelni;
- 4) na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- 5) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia. Pomoc przysługuje w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- 1) w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną — nie mniej niż 4.486,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres, co najmniej 3 lat;
- 2) w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo - wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
 - a) nie mniej niż 8.968,00 zł, — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
 - b) nie mniej niż 4.486,00 zł, — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
 - c) nie mniej niż 2.244,00 zł — jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 2.039,00 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 4.077,00 zł. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

Warunkiem przyznania niniejszych pomocy jest spełnienie następujących kryteriów:

- wypełnienie wniosku i złożenie w siedzibie właściwego PCPR,
- wskazanie opiekuna usamodzielnienia na rok przed usamodzielnieniem;
- sporządzenie Indywidualnego Programu Usamodzielnienia na miesiąc przed pełnoletnością,
- realizacja postanowień zawartych w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia;
- informowanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej o zachodzących zmianach;
- współdziałanie z opiekunem usamodzielnienia
- spełnianie przesłanek do przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie lub usamodzielnienie.

Nadmienia się, iż powiat przasnyski działając na rzecz usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, na mocy Uchwały IV/48/2019 Rady Powiatu Przasnyskiego z dnia 5 marca 2019r. podwyższył wysokość kwoty pieniężnej na kontynuowanie nauki z 500 złotych do 700 złotych.

Mając na uwadze, iż osoby usamodzielniane opuszczające pieczę zastępczą bardzo rzadko mogą liczyć na wsparcie ze strony środowiska rodziny biologicznej, proces usamodzielnienia wspomagany przez instytucje państwowe jest ma ogromny wpływ na dorosłe życie wychowanków. Jego zadaniem jest ochrona przed wyuczoną bezradnością, aktywizowanie do działania.

Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych w powiecie przasnyskim w latach 2021-2023 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9 Liczba świadczeń dla osób usamodzielnianych.

Lp.	Pomoc na:	2021r.	2022r.	2023r. (do 31.X.2023)
1.	Kontynuowanie nauki	150	144	101
2.	Zagospodarowanie	5	2	4
3.	Usamodzielnienie	4	4	7
	Ogółem	159	150	112

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Tabela 10 Wysokość świadczeń dla osób usamodzielnianych.

Lp.	Pomoc na:	2021r.	2022r.	2023r. (do 31.X.2023)
1.	Kontynuowanie nauki	103.250,43	102.132,26	70.216,94
2.	Zagospodarowanie	8.121,00	3.564,00	8.156,00
3.	Usamodzielnienie	21.337,00	22.948,00	47.072,00
	Ogółem	132.708,43	128.644,26	125.444,94

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

Jak ukazują powyższe dane, usamodzielniani wychowankowie najczęściej korzystają z pomocy na kontynuowanie nauki. Wypłacana jest także pomoc na zagospodarowanie i usamodzielnienie, którą wychowankowie mogą przeznaczyć na poprawę warunków mieszkaniowych, stworzenie warunków do działalności zawodowej, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych, pokrycie wydatków związanych z nauką.

8. Cel główny i cele szczegółowe programu.

Głównym celem realizacji „ Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” jest wzmocnienie systemu pieczy zastępczej. Cel ten został rozwinięty o sześć celów szczegółowych.

Cel szczegółowy 1: Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Zadania:

- 1) Systematyczne przygotowywanie wychowanków rodzin zastępczych do procesu

usamodzielnienia poprzez organizowanie zajęć z zakresu kompetencji społecznych oraz nauka biegłego poruszania się na rynku pracy.

- 2) Wspomaganie wychowanków w otrzymaniu mieszkania socjalnego z zasobów Urzędów Miast i Gmin.
- 3) Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia usamodzielnianych wychowanków, w tym m.in. aktywizacja zawodowa.
- 4) Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa: prawnego, psychologicznego, jak również udzielanie pomocy w sprawach urzędowych.
- 5) Wsparcie finansowe i rzeczowe dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
- 6) Zwiększona częstotliwość indywidualnych spotkań z usamodzielnianymi wychowankami i prowadzenie z nimi pracy socjalnej.

Termin realizacji: 2024-2026

Wskaźniki realizacji:

- a) ilość pozytywnych ocen z realizacji programu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych,
- b) liczba wychowanków, którzy nabyli umiejętności w poruszaniu się na rynku pracy,
- c) liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z różnych form wsparcia,
- d) liczba osób usamodzielnianych, które otrzymały mieszkanie socjalne.

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Powiatowy Urząd Pracy Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej

Cel szczegółowy 2. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza rodziną biologiczną oraz rozwijanie pozytywnych relacji oraz wzajemnej współpracy z rodziną biologiczną.

Zadania:

- 1) Wspieranie rodzin zastępczych w podejmowaniu działań na rzecz powrotu dzieci rodzin naturalnych oraz nawiązanie szerokiej współpracy z instytucjami działającymi w tym zakresie (m. in. Ośrodki Pomocy Społecznej, policja, pedagodzy, kuratorzy).
- 2) Pozyskanie i przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, jak również organizowanie szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze.
- 3) Współpraca z instytucjami działającymi na terenie powiatu przasnyskiego na rzecz poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych.

- 4) Współpraca z rodzinami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- 5) Organizowanie spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi w siedzibie PCPR w Przasnyszu,
- 6) Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe).

Termin realizacji: 2024-2026

Wskaźniki realizacji:

- a) wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,
- b) liczba kandydatów, którzy otrzymali zaświadczenie kwalifikacyjne do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej,
- c) liczba dzieci powracających z rodzin zastępczych i placówek do rodzin biologicznych,
- d) liczba zawodowych rodzin zastępczych w powiecie przasnyskim zgodnie z ustalonym limitem na dany rok kalendarzowy,
- e) liczba rodzin naturalnych współpracujących na rzecz poprawy swojego funkcjonowania poprzez korzystanie z pomocy specjalistycznej i wsparcia.

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu, Sąd Rejonowy w Przasnyszu

Cel szczegółowy 3. Podniesienie, jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.

Zadania:

- 1) Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.
- 2) Stała i systematyczna współpraca z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu przasnyskiego, placówkami edukacyjnymi, sądami oraz podstawową opieką zdrowotną.
- 3) Utrzymanie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z zapisami ustawy,
- 4) Rozwój wolontariatu dla dzieci w pieczy zastępczej,
- 5) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 6) Konstruowanie i wdrażanie indywidualnych planów pomocy dziecku,
- 7) Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu koordynatorów i pracowników rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Termin realizacji: 2024-2026

Wskaźniki realizacji:

- a) liczba zrealizowanych szkoleń w zakresie pieczy zastępczej,
- b) liczba pracowników wdrażających nabytą wiedzę w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,

- c) liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje,
- d) liczba wolontariuszy.

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej, Asystenci rodziny, Placówki Oświatowe

Cel szczegółowy 4. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych.

Zadania:

- 1) Szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych z terenu powiatu przasnyskiego w siedzibie PCPR.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych mające na celu wspieranie rodziców zastępczych we właściwym wypełnianiu funkcji wychowawczo-opiekuńczej.
- 3) Inicjowanie i zachęcanie do uczestnictwa w grupach wsparcia dla rodzin zastępczych.
- 4) Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji.
- 5) Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym w przewyżaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.
- 6) Zapewnienie wsparcia w postaci wolontariatu i rodzin pomocowych.
- 7) Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny.

Termin realizacji: 2024-2026

Wskaźniki realizacji:

- a) liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach;
- b) liczba rodzin zastępczych korzystających z poradnictwa specjalistycznego;
- c) liczba rodzin korzystających z grup wsparcia

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

Cel szczegółowy 5. Zwiększenie ilości rodzin zastępczych.

Zadania:

- 1) Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.
- 2) Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.
- 3) Podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych poprzez warsztaty
- 4) Prowadzenie kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze oraz budowanie pozytywnego wizerunku pieczy zastępczej.

Termin realizacji: 2024-2026

Wskaźniki realizacji:

- a) liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach,
- b) liczba rodzin zastępczych korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- c) liczba rodzin korzystających z grup wsparcia.

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

Cel szczegółowy 6. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska naturalnego.

- 1) Wspieranie rodziców biologicznych za pomocą oferowanego wsparcia w postaci: indywidualnych konsultacji, poradnictwa specjalistycznego.
- 2) Współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- 3) Praca nad rozwojem bądź pogłębieniem więzi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami biologicznymi.
- 4) Pomoc w umożliwieniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi.

Termin realizacji: 2024-2026

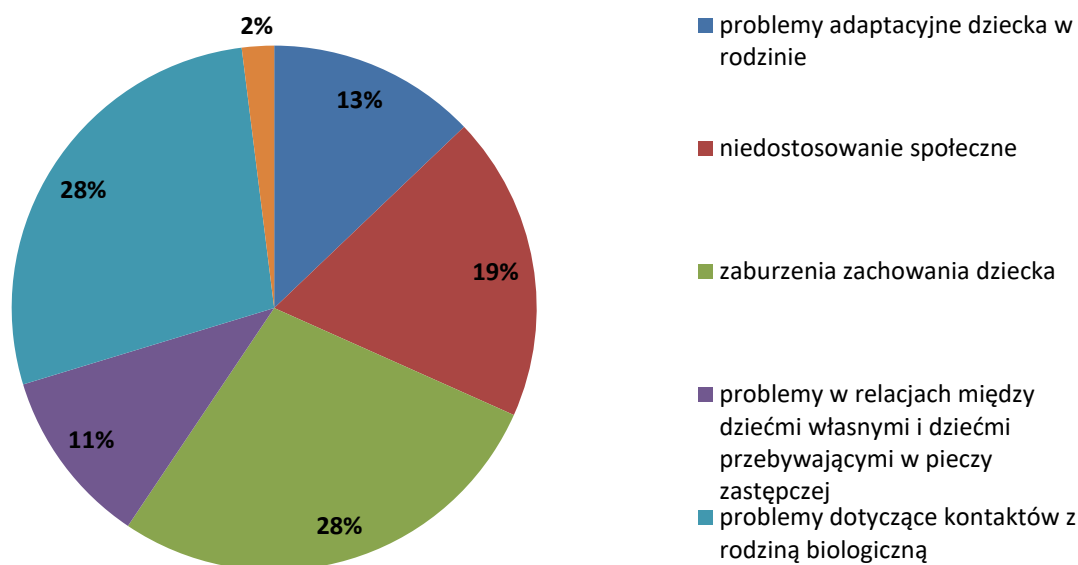
Wskaźniki realizacji:

- a) liczba rodzin biologicznych korzystających z poradnictwa specjalistycznego,
- b) liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej

Realizatorzy: PCPR Przasnysz, Ośrodki Pomocy Społecznej, Asystenci rodziny

Powyższe cele zostały opracowane na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego. Na 42 rodziny funkcjonujące na terenie Powiatu Przasnyskiego ankiety wypełniło 26 rodzin. Wśród wybranej grupy badawczej zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze zawodowe, w przekroju wiekowym 46-60 lat. W ankiecie nacisk postawiono na badanie problemów, z jakimi borykają się rodziny zastępcze oraz analizę potrzeb rodzin zastępczych. Z uzyskanych wypowiedzi, jako główny problem wskazano zaburzenia zachowania dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych oraz problemy dotyczące kontaktów z rodziną biologiczną dziecka oraz zaburzenia zachowania dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Kolejnym problemem, z jakim borykają się rodziny zastępcze jest niedostosowania społeczne dzieci (19% odpowiedzi) a co za tym idzie także problemy z adaptacją dzieci w rodzinie zastępczej (13% odpowiedzi).

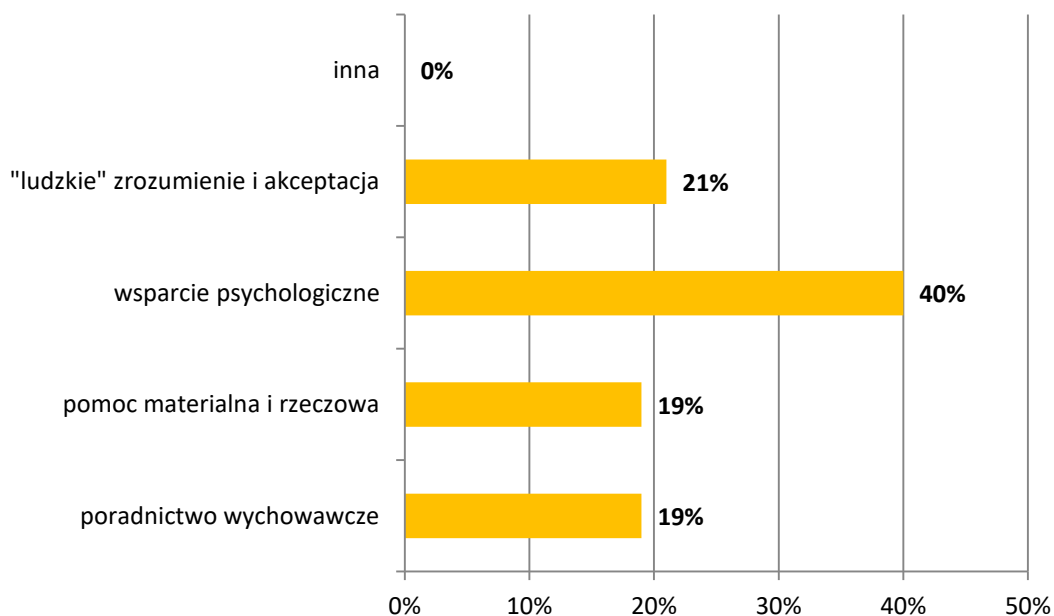
Rysunek 10 Jakie problemy wychowawcze dotyczące dzieci w opiece zastępczej pojawiają się (pojawiły się) w Waszej rodzinie najczęściej?

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w listopadzie 2023r. wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego

Na pytanie, o niezbędne formy pomocy dla rodziny zastępczej największą ilość odpowiedzi wskazano na pomoc psychologa (40% odpowiedzi), która jest niezbędna zarówno dla rodzin zastępczych, jak i wychowanków. Także wsparcie pedagoga w procesach wychowawczych jest pomocą niezwykle ważną dla rodzin zastępczych (19%). Niezmiennie istotne dla rodzin zastępczych jest także zwykłe „ludzkie” zrozumienie i akceptacja obaw i zachowań rodziny zastępczych wobec wychowanków. Bardzo istotna jest także pomoc materialna przyznawana rodzinom zastępczym. Koszty utrzymania dziecka przebywającego w pieczy zastępczej są niezwykle wysokie. Nierzadko zwiększone są o koszty wizyt lekarskich u specjalistów, ze względu na problemy zdrowotne wychowanków oraz zaburzenia zachowania.

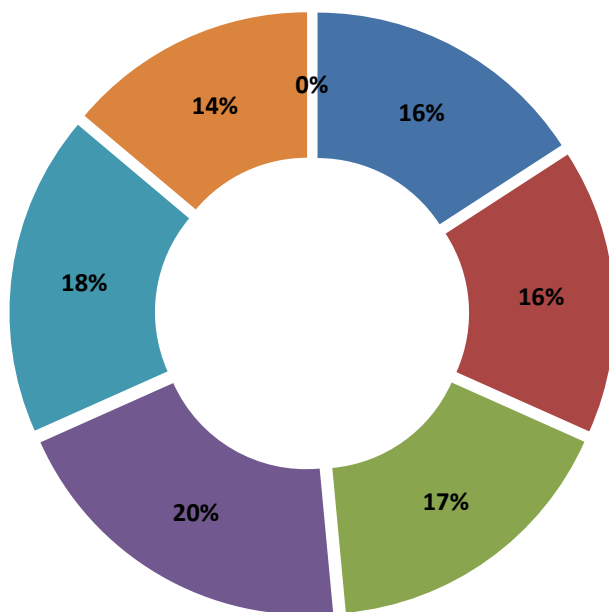
Rysunek 11 Która z form pomocy jest wg. Państwa najbardziej potrzebna rodzinie zastępczej?

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w listopadzie 2023r. wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego

Pozytywnie nastraja fakt, iż wszystkie rodziny zastępczej biorące udział w ankiecie, zauważyły pozytywne zmiany w zachowaniu i funkcjonowaniu dzieci w czasie sprawowania nad nimi opieki zastępczej. Wielokrotnie się zdarza, iż dzieci w chwili umieszczenia w pieczy zastępczej nie mają umiejętności samodzielnego funkcjonowania w podstawowych sferach życia, takich jak np. dbanie o higienę osobistą oraz umiejętności społecznych. Dzięki pracy rodzin zastępczych, dzieci rozwijają swoje talenty i zainteresowania, a także szybciej nawiązują kontakty społeczne z rówieśnikami i dorosłymi. Poprawia się także sytuacja szkolna małoletnich.

Rysunek 12 Jakie pozytywne zmiany zaszyły w zachowaniu i funkcjonowaniu dzieci w czasie sprawowania nad nimi opieki zastępczej?

- adaptacja i akceptacja zastępczego środowiska rodzinnego (przyjęcie obowiązujących norm, zasad i wartości rodziny zastępczej)
- poprawa sytuacji szkolnej (brak wagarów, pozytywne oceny, wzrost motywacji do nauki)
- poprawa stanu zdrowia
- wzrost umiejętności samoobsługowych (przyswojenie zasad higieny osobistej, dbałość o porządek itd.)
- nawiązywanie pozytywnych relacji z rówieśnikami i dorosłymi w rodzinie i w środowisku
- rozwój zainteresowań, talentów, zdolności
- inne

Źródło: opracowanie własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w listopadzie 2023r. wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego

W ankiecie rodziny zastępcze wskazały także na chęć podwyższenia swoich kwalifikacji w ramach szkoleń organizowanych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, co również uwzględniono w celach Programu. Ostatnie pytanie ankietowe, było pytaniem otwartym, w którym rodziny zastępcze wypowiadały się, jaką formą wsparcia ze strony PCPR byłoby zainteresowani. Zdecydowana większość rodzin zastępczych, jako formę wsparcia wskazała pomoc przy organizacji wycieczki letniej dla wychowanków pieczy zastępczej, a także na pomoc w zakresie zajęć

dotychczasowych i korepetycji dla dzieci w pieczy zastępczej. W Programie wskazano na możliwość zatrudnienia wolontariuszy, którzy mogliby prowadzić zajęcia edukacyjne dla dzieci przebywających w pieczy mających trudności z nauką. Zwrócono także uwagę na problemy kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi. W celach Programu wskazano, iż konieczne jest wzmocnienie współpracy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Rodzin Zastępczych z ośrodkami pomocy społecznej, w tym z asystentami rodziny przydzielonymi rodzicom biologicznym. Wspólne działanie służb mogłoby się przyczynić do umożliwienia szybszego powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

9. Zakładane rezultaty realizacji „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026”.

Jako główne rezultaty realizacji „ Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” wymienia się:

- 1) Rozwój istniejących form pieczy zastępczej.
- 2) Zwiększenie liczby dzieci wracających do rodzin biologicznych, dzięki odpowiedniej współpracy PCPR z innymi instytucjami społecznymi.
- 3) Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz wzmocnienie procesu aktywizowania zawodowego podopiecznych.
- 4) Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.
- 5) Wsparcie istniejących już rodzin zastępczych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez organizowanie szkoleń.
- 6) Objęcie kompleksowym, specjalistycznym wsparciem funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej.
- 7) Doskonalenie współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny.
- 8) Prowadzenie kampanii promocyjnych o rodzicielstwie zastępczym w lokalnych mediach.
- 9) Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu przasnyskiego w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 10) Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa.
- 11) Zabezpieczanie środków finansowych na rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 12) Wsparcie finansowe i psychologiczne usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
- 13) Pozyskiwanie środków unijnych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

9.1. Napotymane problemy związane z rozwojem pieczy zastępczej

Do głównych utrudnień mających wpływ na funkcjonowanie pieczy zastępczej należą:

- 1) Mała liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej.
- 2) Znikoma ilość wolnych miejsc w rodzinach zastępczych niezawodowych.
- 3) Brak rodzinnego domu dziecka.
- 4) Brak wolnych miejsc w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz zawodowych.
- 5) Brak miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- 6) Minimalna współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z kuratorami sądowymi.
- 7) Słaba współpraca służb społecznych: Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z Ośrodkami Pomocy Społecznej, w tym z asystentami rodzin biologicznych, w celu umożliwienia dzieciom powrotu do rodziny biologicznej.

10. Roczne limity rodzinnych form pieczy zastępczej.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie, jako rodzina zastępcza, prowadzący rodziny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Ustawodawca dopuszcza zawarcie umowy w sytuacji, gdy rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej zawiera się zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który jest ustalony w ramach 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości

finansowe powiatu, w nowym okresie programowania ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024 - 2026, zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 11 Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026

Liczba proponowanych rodzin zastępczych zawodowych	Rok		
	2024	2025	2026
	1 rodzina zawodowa	1 rodzina zawodowa	1 rodzina zawodowa

Źródło: opracowanie własne PCPR Przasnysz

Z racji wprowadzonych limitów pierwszeństwo w zawarciu umowy mają rodziny zastępcze niezawodowe posiadające, co najmniej 3-letnie doświadczenie, jako rodzina zastępcza.

W przypadku braku kandydatów z istniejących rodzin zastępczych niezawodowych jest możliwość zawarcia umowy z osobami, które są zainteresowane podjęciem się pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

11. Źródła finansowania Programu.

Źródłem finansowania zadań „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024 – 2026” są środki finansowe pochodzące z:

- 1) Samorządu Województwa.
- 2) Samorządu Powiatu.
- 3) Samorządu Gminy.
- 4) Administracji Rządowej (Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Wojewoda Mazowiecki).
- 5) Organizacji Pozarządowych.
- 6) Środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
- 7) Inne.

12. Beneficjenci Programu.

- 1) Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
- 2) Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
- 3) Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

- 4) Osoby usamodzielniane.
- 5) Rodziny pomocowe.

13. Realizatorzy Celów Programu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Przasnyszu, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej aktywnie współdziałał z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Partnerami w realizacji ustawowych zadań byli m.in.:

- 1) Rodziny zastępcze.
- 2) Rodziny pomocowe.
- 3) Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Przasnyszu i Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu.
- 4) Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.
- 5) Placówki Opiekuńczo- Wychowawczych.
- 6) Placówki Oświatowe.
- 7) Służby zdrowia.
- 8) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.
- 9) Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie.
- 10) Urzędy Miasta i Gmin z powiatu przasnyskiego.
- 11) Organizacje pozarządowe, Kościoły.
- 12) Powiatowy Urząd Pracy w Przasnyszu.
- 13) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Nasze Dzieci” w Czernicach Borowych.
- 14) Fundacja FIPIOW „Nasze Dzieci” w Czernicach Borowych.

Współpraca z w/w podmiotami ma na celu podniesienie, jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny, a sprawne funkcjonowanie systemu wsparcia na rzecz rodziny jest możliwe tylko dzięki prężnej współpracy z poszczególnymi instytucjami. Efektem działań podejmowanych przez organizacje jest powrót dzieci do rodzin naturalnych bądź ostatecznie ich przysposobienie.

14. Ewaluacja, monitorowanie i ocena programu.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu. Monitorowanie „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” odbywać się będzie w sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w

danym rok. Program będzie ulegał ewaluacji zgodnie z pojawiającymi się potrzebami, realizację założeń zawartych w Programie będzie nadzorował Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

Uwzględniając monitorowanie realizacji programu brane będą pod uwagę następujące wskaźniki:

- 1) Liczba kandydatów zgłaszających chęć pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
- 2) Liczba powstałych rodzin zastępczych zawodowych.
- 3) Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy finansowej oraz wsparcia specjalistycznego oferowanych przez PCPR.
- 4) Liczba udzielonych porad specjalistycznych: psychologicznych, pedagogicznych oraz prawnych.
- 5) Liczba szkoleń organizowanych dla rodzin zastępczych.
- 6) Liczba dzieci, które wróciły pod opiekę rodziców biologicznych z rodzin zastępczych oraz placówek.
- 7) Liczba odbytych przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej szkoleń.
- 8) Liczba spotkań z osobami usamodzielnianymi, celem przygotowania ich do dorosłego życia.
- 9) Liczba osób usamodzielnianych, które otrzymały mieszkanie socjalne.
- 10) Liczba zorganizowanych grup wsparcia dla rodzin zastępczych.

Program stanowi dokument otwarty i elastyczny. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozeznanych potrzeb oraz wymogów prawnych.

Zakończenie.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu, informacje przygotowane przez gminne ośrodki pomocy społecznej oraz Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Przasnyszu, a także dostępne badania diagnozujące sytuację pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych, na podstawie analizy ankiet dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu przasnyskiego.

Dla rozwoju dziecka niezmiernie ważne jest wychowywanie się w stabilnym środowisku rodzinnym. Rodzina powinna zapewniać wszystkim swoim członkom poczucie bezpieczeństwa i miłości. Podejmowane działania profilaktyczne pozwolą jak najdłużej funkcjonować dziecku w środowisku rodzinnym. Będzie to możliwe dzięki specjalistycznemu poradnictwu i rozwojowi sieci placówek wsparcia dziennego oraz wsparciu finansowemu pozwalającemu na wyjście z sytuacji kryzysowej. Dzieci, które zostały pozbawione właściwej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, zostaną przyjęte do pieczy zastępczej.

Najważniejszym w rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej odpowiedniej opieki i wsparcia, jak również stworzenie dla nich jak najlepszych warunków, które pozwoliłyby im na prawidłowy wzrost psychofizyczny. Obecnie największym problemem związanym z rodzinną pieczą zastępczą jest brak chętnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, jak również niewystarczająca liczba miejsc wolnych w istniejących na terenie powiatu przasnyskiego rodzinach zastępczych niezawodowych. Niepokojącym faktem związanym z pomocą osobom opuszczającym rodziny zastępcze bądź instytucjonalne formy pieczy zastępczej jest brak mieszkań chronionych, które w znacznym stopniu wspomogłyby osoby usamodzielniane. Należy dążyć do skracania okresów pobytu dzieci w zastępczej formie opieki na rzecz powrotu do rodzin biologicznych. W lokalnym systemie działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych uczestniczą również inne podmioty i instytucje zajmujące się na co dzień wspieraniem rodzin dotkniętych różnego rodzaju kryzysami.

Ważnym aspektem rozwoju pieczy zastępczej jest ścisła współpraca Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, którym w powiecie przasnyskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu z ośrodkami pomocy społecznej, kuratorami sądowymi, oświatą oraz

innymi jednostkami organizacyjnymi, których celem jest wspieranie rodzin oraz podejmowanie działań zmierzającym do zapewnienia dzieciom żyjącym w środowisku rodzinnym odpowiednich warunków do rozwoju.

Istotnym faktem jest posiadanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu wykwalifikowanej kadry.

Założenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026”, które nie zostaną zrealizowane w latach 2024 – 2026 będą uwzględnione w kolejnym programie.

Koordynatorem działań zawartych w „ Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Przasnyskim na lata 2024-2026” jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu.

Spis tabel.

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i liczba dzieci w tych rodzinach.....	13
Tabela 2 Liczba asystentów rodziny, pracowników socjalnych, specjalistów oraz rodzin wspierających zatrudnionych w Ośrodkach Pomocy społecznej na terenie powiatu przasnyskiego	15
Tabela 3 Liczba rodzin korzystających w roku 2023 ze świadczeń pomocy społecznej oraz liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta (stan na czerwiec 2023r.)	16
Tabela 4 Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego.	17
Tabela 5 Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	21
Tabela 6 Liczba i rodzaj udzielanych porad i konsultacji specjalistycznych.	23
Tabela 7 Liczba dzieci przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej.	25
Tabela 8 Koszty organizowania pieczy zastępczej.	26
Tabela 9 Liczba świadczeń dla osób usamodzielnianych	34
Tabela 10 Wysokość świadczeń dla osób usamodzielnianych	34
Tabela 11 Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026	44

Spis rysunków.

Rysunek 1 Formy rodzinnej pieczy zastępczej.	10
Rysunek 2 Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	11
Rysunek 3 Liczba rodzin zastępczych ogółem w latach 2021-2023.	18
Rysunek 4 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2021-2023.....	19
Rysunek 5 Liczba dzieci pochodzących z poszczególnych gmin powiatu przasnyskiego przebywających w rodzinach zastępczych na dzień 31 października 2023r.	20
Rysunek 6 Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu przasnyskiego na dzień 31 października 2023r.	21
Rysunek 7 Plakat promujący rodzicielstwo zastępcze.	28
Rysunek 8 Ulotka promująca rodzicielstwo zastępcze.	29
Rysunek 9 Plakat promujący ogólnopolską Kampanię wspierającą rozwój pieczy zastępczej.	30
Rysunek 10 Jakie problemy wychowawcze dotyczące dzieci w opiece zastępczej pojawiają się (pojawily się) w Waszej rodzinie najczęściej?	39
Rysunek 11 Która z form pomocy jest wg. Państwa najbardziej potrzebna rodzinie zastępczej?	40
Rysunek 12 Jakie pozytywne zmiany zaszyły w zachowaniu i funkcjonowaniu dzieci w czasie sprawowania nad nimi opieki zastępczej?	41